

OSB: Değerlendirme- I

Değerlendirme

(Sucuoęlu, Tekin-İftar, Otizm spektrum bozukluęu olan çocuklar ve eęitimleri içinde)

- Nedir?
- Çocukların gelişimi, alınması gereken önlemler ve yapılması gereken müdahaleler için karar verebilmek amacıyla farklı kaynaklardan ve farklı değerlendirme yöntem ve araçları kullanarak veri/bilgi toplama süreci

- Otizmlü çocukların değerlendirilmesi sürecinde kullanılan araçlar
  - çok sayıda çocuktan veri toplanarak geliştirilmiş,
  - psikometrik özellikleri güçlü olan standart testler olabilir
  - çocukların farklı davranış ve özelliklerini doğal ortamlarda gözlemlememizi sağlayan gözleme dayalı araçlar da olabilir

- tarama, tanılama ve gelişimsel veri toplama süreçleri olarak üç değerlendirme
- **Tarama**
  - erken yaşta tanılamayı kolaylaştırmak için OSB tanısı alma riski olan çocukların belirlenmesi,
- **Tanılama**
  - sosyal ve iletişim davranışlarında herhangi bir yetersizlik olduğu gözlemlenen çocukların OSB'ye sahip olup olmadığının belirlenmesi

- **Gelişimin değerlendirilmesi**

- gerekli önlemleri almak, herhangi bir müdahale programını uygulamak/uygulamanın gelişim üzerindeki etkilerini değerlendirebilmek için çocukların güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek üzere çeşitli kaynaklardan ve farklı araçlar kullanılarak bilgi toplanması

Tarama

- OSB ya da herhangi bir gelişimsel gerilik (gecikme) riski olan çocukların belirlenmesi
- erken yıllarda uygun ve nitelikli müdahalelerin sunulmasının hem aileler hem de çocuklar için olumlu çıktılara yol açtığı kanıtlanmıştır.

- Son 15 yıldır yapılan çalışmalar temel alındığında iki tür sistematik tarama modelinden söz etmek mümkündür

(Johnson, Myers, ve Council on Children with Disabilities, 2007; Oesterling, Swinkels, Van der Gaag, Visser, Dietz, ve Buitelaar, 2009):

- 1. Birinci düzey tarama modeli:** tarama araçlarının kullanıldığı ve tüm çocukların belli yaş dönemlerinde OSB olma riski açısından tarandığı modeldir.

- bütün çocukların gelişimi
- 9., 18., 24. ve 30. aylarda rutin olarak değerlendirilir
- 18. ve 24. aylarda otizm tarama araçları kullanılır
- risk varsa, ek tarama
- OSB açısından risk grubunda olan çocuklar belirlenir.

- Risk gruplarını belirlemek ve çocukların genel olarak gelişimini değerlendirmek amacıyla güçlü psikometrik özellikleri olan değerlendirme araçları kullanılır
  - Erken Gelişim Evreleri Ölçeği (Ages and Stages Questionnaires-ASQ),
  - Çocuk Gelişimi Envanteri (Child Development Inventories-CDI),
  - Battel Gelişimsel Envanteri Tarama Testi (Battel Developmental Inventory Screening Test-BDIST),
  - Denver Gelişimsel Tarama Testi (Denver Developmental Screening Test-DDST) ve
  - Bayley Bebek Nörogelişimsel Tarama Aracı (Bayley Infant Neurodevelopmental Screener-BNS)....

- gelişim ilk Aile Hekimleri tarafından değerlendirilir
- Çocuk doktorları ücret ödenmesi durumunda çocukların gelişimini izler.
- Denver Gelişimsel Tarama Testi (DENVER II)
- Ankara Gelişim Envanteri (AGTE) (Savaşır, Sezgin ve Erol, 1993) çocuk doktorları tarafından kullanılır

- İki önemli gelişimsel değerlendirme aracı: (Yaygın kullanılmıyor)
  - **Gazi Erken Gelişim Envanteri (GECTA) (Temel, Ersoy, Avcı ve Turla, 2005) ve Erken Gelişim Evreleri Ölçeği (Gül-Kapçı, Küçüker ve Uslu, 2010) (Ages and Stages Questionnaires ölçeğinin Türkçe versiyonu)**

- İkinci düzey tarama modeli; OSB olma riski olan çocukları tarama amacı ile geliştirilmiş araçlarla, rutin değerlendirme sürecinde, gelişiminde sapma/gecikme olduğu belirlenen çocukları değerlendirmek üzere gerçekleştirilir.

- Erken Çocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçeği (The Check- list for Autism in Toddlers-CHAT) (Baron-Cohen, Wheelwright, Cox, Baird, Charman, ve Swettenham, 2000)
- Otistik Özellikleri Erken Tarama Soru Listesi (The Early Screening of Autistic Traits Questionnaire-ESAT), (Dietz, Swinkels, van Daalen, England ve Buitelaar, 2006)
- İletişim ve Sembolik Davranışlar Ölçeği-Gelişimsel Profil, Bebek-Küçük Kontrol Listesi (The Communication and Symbolic Behavior Scales-Developmental Profile, Infant-Toddler Checklist-CSBS-DP) (Wetherby ve Prizant, 2002)

- Deęiřtirilmiř Erken ocukluk Dönemi Otizm Tarama Ölçeği (Modified Checklist for Autism in Toddlers-M-CHAT) (Robins, Fein, Barton ve Green, 2008)
- Küçük Çocuklar Otizmi Tarama Testi (The Screening Tool for Au- tism in Two Years Old) (Stone, Coonrod, Turner ve Podzol, 2004)
- Yaygın Gelişimsel Bozukluklar Tarama Testi II (The Pervasive Developmental Screenin Test II) (Siegel, 2004)
- CHAT ve M-CHAT'in Türkçe versiyonları mevcuttur.

- Teşekkür ederim...